

Cuporen kirjallinen lausunto Valtioneuvoston selontekoon teollisuuspolitiikasta (VNS 1/2025 vp)
23.4.2025

Asia: VNS 1/2025 vp Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta.
Selonteko löytyy osoitteesta <https://www.eduskunta.fi/pdf/VNS+1/2025>.

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Cupore kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausuntonsa aiheesta *Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta* (VNS 1/2025 vp) sivistysvaliokunnan toimialan osalta.

Keskitymme lausunnossamme sivistysvaliokunnan käsittelemistä asioista etenkin luovien alojen sekä tekijänoikeuden asemaan teollisuuspolitiikassa.

Selonteon johdannossa tuodaan esiin, että ”Suomen hyötyminen teknologisten murrosten avaamista liiketoimintamahdollisuuksista sekä kyky skaalata lupaa-
vista uusista avauksista merkittävää liiketoimintaa eivät ole olleet samalla tasolla verrokkimaiden kanssa.” Cupore haluaa nostaa esiin, että teknologisten murrosten avaamisessa liiketoimintamahdollisuuksissa on paljon mahdollisuuksia kulttuurisisältöihin keskittyvälle liiketoiminnalle.

Muut Pohjoismaat ovat kulttuuri- ja luovien alojen politiikoiltaan monin tavoin vastaava toimintaympäristö. Samalla etenkin Ruotsissa ja Tanskassa luovien alojen vienti on huomattavasti Suomea mittavampaa. Asukasluvultaan lähes Suomea vastaavassa Tanskassa esimerkiksi kulttuurituotteiden vienti oli rahamäärässä mitattuna lähes kuusinkertaisesti Suomea suurempaa vuonna 2021. Asukasluvultaan kaksinkertaisessa Ruotsissa vienti oli Suomea lähes yhdeksän kertaa suurempaa. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Tunnuslukuja Suomen, Ruotsin ja Tanskan kulttuuriviennistä.

Culture statistics of Nordic countries (EUROSTAT/NORDIC STATISTICS)	Finland	Sverige	Danmark
Population on January 1st (2022)	5 548 241	10 452	5 873 420
Exports in cultural goods (Total/all countries) (Thousand euro) (2021)	76 817	689 234	436 433
Import in cultural goods (Total/all countries) (Thousand euro) (2021)	236 983	963 638	579 861
Exports in cultural goods / Works of art (paintings, engravings, sculptures, designs, etc.) (Total/all countries) (Thousand euro) (2021)	18 536	74 936	45 128

Lähde: Kulturanalys Norden, 2023.

Selonteossa (s. 6) todetaan OECD:n määritelmään nojaten teollisuuspolitiikan tarkoittavan ”toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on rakenteellisesti parantaa kotimaisen yrityssektorin suorituskykyä” (*interventions intended to improve structurally the performance of the domestic business sector*). Määritelmä ei sulje ulkopuolelleen ns. luovia aloja. Selonteossa määritelmää täsmennetään edelleen tavalla, jossa esiin tuodaan myös aineettomaan arvonnäkökulmaan liittyvät immateriaalioikeudet: ”OECD:n kokonaisvaltaisen määritelmän mukaan teollisuuspolitiikka ei koske vain valmistavaa teollisuutta vaan koko yksityistä sektoria. Se kattaa laajan joukon välineitä kuten immateriaalioikeuksien suojelun, julkiset hankinnat, T&K-kannusteet, osaamisen vahvistamisen sekä toimet infrastruktuurin kehittämiseksi.”

Selonteossa todetaan edelleen seuraavaa (s. 6): ”OECD:n teollisuuspolitiikan määritelmä osoittaa, kuinka englanninkielinen käsite industrial policy ymmärretään yleisesti valmistavaa teollisuutta laajemmin, vastaten pikemminkin elinkeinopolitiikan käsitettä.”

Edellä kuvatuista muotoiluista huolimatta selonteossa ei mainita kertaakaan sanoja taide tai kulttuuri. Tekstissä ei myöskään mainita käsitteitä luovat alat tai luova talous, joiden ytimessä kansainvälisten luokittelukehysten mukaan ovat kulttuurisisällöt. Kansainvälisesti luovat alat ovat myös yhä keskeisempi osa elinkeinopolitiikkaa. Näemme tämän selonteon keskeisimpänä heikkoutena. Käsite luova työ mainitaan selonteossa yhden kerran sivulla 33 (kansallisen IPR-strategian yhteydessä).

Cupore toivoo, että selonteossa tunnistettaisiin ns. luovien alojen merkitys arvonnäkökulman tuottajina perinteisen valmistavan teollisuuden rinnalla. Kansainvälisesti luovissa aloissa nähdään potentiaalia myös vihreän siirtymän sekä kestävyiden yhteydessä, joihin selonteossa linjataan toimenpide-ehdotuksia. Luovilla aloilla viittaamme tässä tunnistettaviin toimialoihin, joita mm. UNESCON:n ja UNCTAD:n luokittelukehyksin on rajattu.

Luovilla aloilla on erityisesti niille tyypillisiä ongelmia etenkin rahoituksen saatavuuden kohdalla (mm. aineettoman pääoman vakuusarvoihin liittyen), mutta muutenkin yritysten elinkaaren eri vaiheissa (Sokka, Karttunen & Luonila 2025.) Luovien alojen osalta olisi siten olennaista tunnistaa ne rahoitusinstrumenttien kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä kehitettäessä (s. 32).

Lähteet:

Kulturanalys Norden (2023). *Kultursektorns återhämtning och förändring i spåren av covid-19-pandemin*. Nordisk kulturfakta 2023:03. Nordiska ministerrådet publikationer. <http://dx.doi.org/10.6027/nord2023-029>

Sokka, Sakarias, Karttunen, Sari & Luonila, Mervi (2025). Luovat alat kulttuuri-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikassa. Hajanaisista hallintorakenteista ilmiöpohjaiseen ohjaukseen. Cuporen työpapereita 24. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus

- Cupore. <https://www.cupore.fi/wp-content/uploads/2025/04/Luovat-alat-kulttuuri-innovaatio-ja-elinkeinopolitiikassa.pdf>
- UNCTAD. (2024a). Creative Economy Outlook 2024. United Nations Conference on Trade and Development. https://unctad.org/system/files/officialdocument/ditctsce2024d2_en.pdf
- UNCTAD. (2024b). Advancing the measurement of the creative economy. A revised framework for creative industries and trade. United Nations. https://unctad.org/system/files/official-document/ditctsce2024d1_en.pdf
- UNCTAD. (2024c). K-content Goes Global: How government support and copyright policy fuelled the Republic of Korea's creative economy. United Nations. https://unctad.org/system/files/officialdocument/ditctsce2023d3_en.pdf
- UNESCO. (1982). Cultural industries: A challenge for the future of culture. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000049972>
- UNESCO. (2025). Unesco Framework for Cultural Statistics: Part I: Concepts and Definitions (Draft for Consultation). Unesco Institute for Statistics. Julkaisematon luonnos.